Laste-
ombudsman

Mida noored pärast kooli teevad ja mis takistab huvihariduse tegelemist?

Eva Lillemaa - Õiguskantsleri Kantselei

Marii Eleen Mõtsnik – Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikute mentor
Andra Miia Vaher – Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadik

Laste-
ombudsman

Eesti Vabariigi õiguskantsler on lasteombudsman, kelle ülesanne on laste ja noorte õiguste kaitse ja edendamine.

Laste-
ombudsman

Eesti inimarengu aruanne 2026

Kõige ohtlikum aeg noore jaoks on koolipäeviti kell 14–20 – just siis, kui vanemad on tööl ja lapsed jäävad järelevalveta. See on aeg, mil leiab aset enim õigusrikkumisi. **See on ühtlasi huvihariduse ajaaken.**

Kvaliteetne huviharidus vähendab noorte õigusrikkumisi, pakkudes turvalist keskkonda riskiaegadel ning toetades väärtuste ja sotsiaalsete oskuste arengut.

Huviharidus pole lihtsalt vaba aja veetmise viis, vaid ühiskondlikult tasuv ennetusmeede turvatunde tagamiseks.

Eesti inimarengu aruanne 2026

Eesti inimarengu aruandes on soovitatud pakkuda noortele koolipäevadel **rohkem vaba aja veetmise võimalusi.**

Aga mida arvavad sellest noored?

Õiguskantsler uuris noortelt otse, mida nad pärast koolitunde teevad, mida nad tegelikult teha tahaksid ning millised on peamised takistused, mis ei lase neil soovitud huvialadega tegeleda.

Õiguskantsler korraldas 2026. aasta kevadel küsitluse

- Vastajaid: 3232 õpilast
- Vanuserühm: 6.–12. klass
- Osalejad üle Eesti, igast maakonnast

Noorte vaba aeg pärast kooli

- **Mida noored pärast koolipäeva teevad?**
- **Mida nad tegelikult teha sooviksid?**
- **Mis takistab neil oma huvidega tegelemast?**

Laste-
ombudsman

Mida noored pärast kooli tegelikult teevad?

- Ligikaudu 50% käib regulaarselt trennis.
- 22% osaleb muus juhendatud huvitegevuses.
- Iga neljas vastanu tegeleb peamiselt õppimisega.
- 18% nimetab ekraanitegevusi koolijärgse tegevusena.
- Noortekeskustes käis vaid 38 vastanut.

Millised erinevused ilmnesid noorte vahel?

Sport:

- põhikooli- ja gümnaasiuminoored 50%;
- kutsekooliõpilased 22%.

Õppimine põhitegevusena:

- tüdrukud 34%;
- poisid 21%.

Ekraanitegevused:

- poisid 25%;
- tüdrukud 14%.

Mida noored pärast kooli tegelikult teevad? Kuidas sellele küsimusele vastati?

Pärast tunde käin tööl ja õhtul vaatan telekat.

Teen koduseid ülesandeid ja püüan mitte õppevõlgnik olla, käin huvikooli täiskasvanuõppes, harjutan.

Väga midagi. Olen kodus kuna pole väga midagi teha ja kõik kas elavad kaugel või ei viitsi õues käia.“

Lähen koju. Kolm korda nädalas lähen õhtul trenni, teistel päevadel vaatan sarja või magan.“

Mida noored tegelikult teha tahaksid?

- 27% valiks sportimise või aktiivse tegevuse.
- Teisel kohal on sõpradega koos olemine.
- Kunst, muusika ja looming – 10%.
- Värskes õhus viibimine – 10%.
- Peaaegu iga kaheksas sooviks lihtsalt puhata.

Ekraaniaeg: kas noored tahavad seda tegelikult?

- Tegelik ekraanikasutus: 18%
- Soov veeta vaba aega ekraani ees: 4,3%
  - Noored soovivad ekraaniaega vähem kui tegelikult kasutavad.
  - Ekraan on kergesti kättesaadav ja vähest pingutust nõudev valik.
  - Eelistataks rohkem liikumist, suhtlemist ja hobisid.

Mida noored tegelikult teha tahaksid? Kuidas sellele küsimusele vastati?

Tahaks veidi vaba aega, et lihtsalt olla. Tahaks kuhugi kuuluda ja mitte mõelda kogu aeg, kas selleks aega on.

Suhtlemine eakaaslastega sama huvide ja väärtustega, nt. noortekeskuses ei saa, kuna seal on rohkem nooremaid ja põhikooli õpilasi.

Linna peal võiksid olla mugavad puhkeruumid. Umbes nagu kohviku sarnane, aga ilma, et sul oleks surve midagi osta.

Ma sooviksin, et oleks tasuta sündmusi rohkem, millel oleks noortel ligipääs.

Võrkpall. Pole sellist ametlikku trenni mu läheduses. Tantsida tahaks ka.

Laste-
ombudsman

Suurim takistus – ajapuudus ja väsimus

- Pikad koolipäevad.
- Suur õppekoormus ja palju kodutöid.
- Kontrolltööd ja eksamiteks valmistumine.
- Pärast kooli ei jätku energiat huvitegevuseks.
- 27% nimetab koolikohustusi soovitud tegevuste takistusena.

Õppimispinge ja hirm ebaõnnestumise ees

- Hirm halbade hinnete ja eksamitel ebaõnnestumise ees.
- Soorituspinge, hirm maha jääda.
- Pinge tuleviku ja koolikoha pärast.
- Eriti keeruline on lõpuklasside õpilastel.
- Osa noori on huvitegevuse või trenni ajutiselt katkestanud.

Laste-
ombudsman

Transport – eriti suur probleem maapiirkondades

- Linnanoortest tõi transpordi takistusena välja 2,4%.
- Maal elavatest noortest märkis seda iga kümnes.
- Pikad vahemaad ja ebasobivad bussigraafikud.
- Sageli sõltub osalemine vanemate autosõidust.

Raha ja sobivate võimaluste puudumine

- 4,2% märkis takistusena huvitegevuse maksumust.
- Kõigil ei ole kodukohas sobivat huviringi või treeningut.
- Puududa võivad juhendaja, ruumid või varustus.
- Võimalused erinevad maakonniti märkimisväärselt.

Mis takistab noortel oma huvidega tegelemast? Kuidas sellele küsimusele vastati?

Kool võtab noorelt kogu aja

„Olen tavaliselt peale koolipäeva väga väsinud ja koju jõudes teen esimese asjana ühe uinaku. Koolipäevad kestavad mõnipäev 9h ja peale seda on vaja veel koduseid töid teha. Lihtsalt puhtfüüsiliselt ei jätku energiat, et sotsialiseeruda. Ja isegi kui energiat on, siis on ALATI vaja mingi koolitöö ära teha. Septembrist juunini ei ole ühtki hetke, mil sul on asjad tehtud. Ka vaheaegadel õpid.“

Noorel pole võimalik normaalselt koju saada

„Kuna bussid ei liigu pean näiteks peale tunde kuskil 3 h ootama bussi selleks, et koju saada.“

Laste-
ombudsman

Mis takistab noortel oma huvidega tegelemast? Kuidas sellele küsimusele vastati?

Huvitegevus sõltub vanemate rahakotist

„Ma ei saa tegeleda jalgpalliga ja kokandusega, sest olen muusikakoolis väga hõivatud, aga ei taha sellest loobuda, sest mulle meeldib see. Siis veel pean kodus tegema kodutöid ja mul ei ole enam aega teiseks tegevuseks. Kui õpetajad ei annaks kodutöid, siis oleks palju rohkem aega. Ja jalgpalliklubis on väga kallis tasu - 60 eurot kuus.“

Noorel pole turvalist ja ligipääsetavat keskkonda

„Ma elan väga kehvas kohas, kergliiklusteed pole, valgustust pole ning ühistransporti ka pole. Samuti on kooli kõrvalt vähe aega, et niimoodi seigelda.“

Noorel pole aega puhata

„Meil lõppes kool enamasti veerand 4 nii et jõudsin koju umbes 5st, kui oleks trennis käinud siis umbes kell 7 voi 8 ja peale seda peab veel kõik kodutööd ära tegema. Nii et endale vaba aeg tuleb unetundidest.“

Mis takistab noortel oma huvidega tegelemast? Kuidas sellele küsimusele vastati?

Noorel pole võimalik endale huvitegevust lubada

„Sellist trenni pole kodu lähedal. Teiseks jääb vähem aega õhtul õppimiseks. Ja kolmandaks, muusikakool maksab 100 eur kuus, trenn lisanduks sinna kindlasti 80 eur. Ja kunstikool veel 70 eur. Ei ole võimalik“

Noorel puudub isegi võimalus oma huvialaga tegelemisega alustada

„Sest elan kaugel, pole läheduses ühtegi huvitegevust. Pole aega kooli kõrvalt Tallinnasse sõita. Ei ole normaalseid huviringe algajatest teismelistele. Eeldatakse et teismelised juba edasijõudnud, nii et nii keeruline on uute hobidena alustada nt 17-aastaselt“

Noore vaba aeg tähendab pidevat stressi

„Mul tekkib natuke sees stressi isegi kui ma sellest ise aru ei saa, sest tunne on, et liiga palju on õppida ja head hinded peavad olema.“

Mis takistab noortel oma huvidega tegelemast? Kuidas sellele küsimusele vastati?

Noortel napib aega oma sõprade jaoks
„Nädala sees ei jää niisama sõpradega olemiseks üleüldse aega. Kusagil üritusel käimised tuleb planeerida ka nädalavahetusele, aga vahel on võistlused, siis ei saa. Pühapäeval pool päeva kulub alati õppimisele.“

Noorel pole võimalust tegeleda sellega, mis talle meeldib
„Tahaksin ka savitreimisega tegeleda, aga see on nii kallis, et valus on vanematelt seda teiste huvihariduste kõrvalt veel nõuda.“

Laste-
ombudsman

Mida on nendest tulemustest õppida?

Noored vajavad:

- rohkem neile sobivaid huvitegevusi;
- paremat ligipääsu ja transpordivõimalusi;
- jõukohast koolikoormust ja piisavalt puhkust;
- võimalust sõpradega aega veeta;
- taskukohaseid tegevusi ja sobivaid ruume.

Laste-
ombudsman

„Noored tahaksid olla vabal ajal aktiivsemad ja loovamad, kui nende igapäevarutiin võimaldab.“

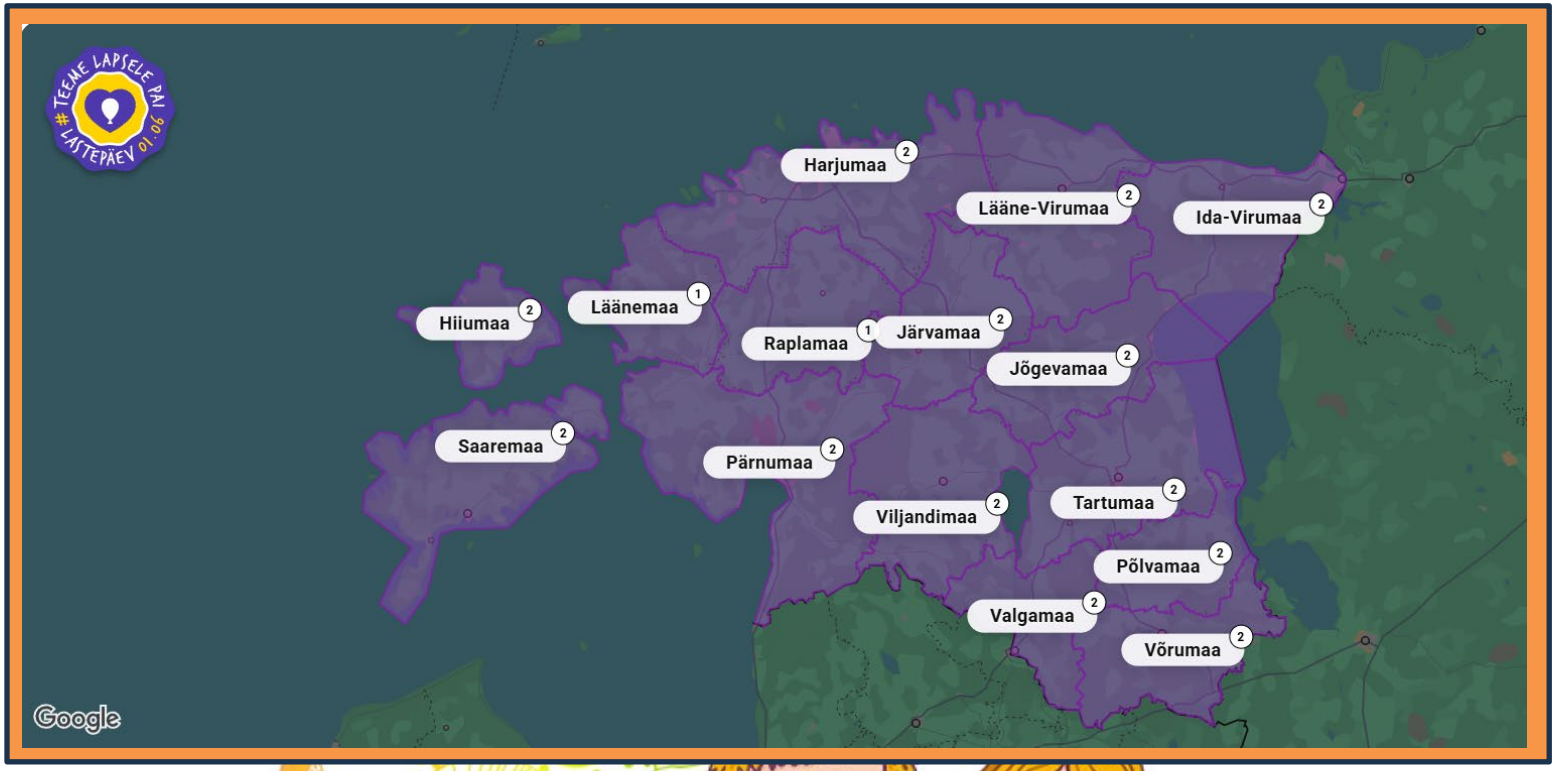
- Noored soovivad olla aktiivsed ja loomingulised.
- Ekraani ees soovitakse olla vähem, kui tegelikult ollakse.
- Suurimad takistused on õppekoormus, väsimus ja transport.
- Võimalused sõltuvad ka kodukohast ja pere olukorrast.

Laste-
ombudsman

Huvihariduse küsitluse tulemused

Aitäh Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikutele!

Huvihariduse küsitluse tulemused

Aitäh Lastekaitse Liidu lapse õiguste saadikutele!

Laste-
ombudsman

Küsitluse tulemused võib kokku võtta ühe noore sõnadega: „Noored tahaksid olla vabal ajal aktiivsemad ja loovamad, kui nende igapäevarutiin võimaldab“. Meelepärase huvialaga tegelemist takistavad peamiselt suur õppekoormus ja sellest tingitud väsimus, maapiirkondades ka transpordiprobleemid ja sobiva huviringi puudumine.

Ekraani ees tahetakse olla vähem, kui tegelikult ollakse. Kui noortel jääks pärast kooliga seotud kohustuste täitmist rohkem aega ja energiat, siis valiksid nad ekraanitegevuste asemel looduses viibimise, sõpradega koos olemise või meelepärase huvialaga tegelemise.

Laste-
ombudsman

Suur tänu!

www.õiguskantsler.ee

